

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Risky Business: de database van verzekeringsprijzen (c. 1400-c. 1900)

Go, S.; Iodice, A.; Ceccarrelli, G.

Citation

Go, S., Iodice, A., & Ceccarrelli, G. (2023). Risky Business: de database van verzekeringsprijzen (c. 1400-c. 1900). *Tijdschrift Voor Zeegeschiedenis*, 42(2), 87-92. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4306438>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4306438>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Website

Risky Business: de database van verzekeringsprijzen (c. 1400–c. 1900)

INLEIDING

Vrijwel elke onderzoeker heeft datasets die zijn opgeslagen in een cloud, op een schijf of gewoon op papier. Vaak worden de datasets na afloop van een project of publicatie vergeten en gaan daardoor regelmatig verloren. Het Risky Business Database (RBDB) Project is opgezet om het verlies van dergelijke datasets te voorkomen, vooral die met informatie over verzekeringsmarkten.¹ In het verleden hebben verschillende onderzoekers gegevens verzameld over een specifieke verzekeringsmarkt, over een tijdsperiode, of over een verzekeringsmaatschappij. Wanneer deze datasets worden samengevoegd, hebben ze meer waarde dan de som van de afzonderlijke delen. Door bijvoorbeeld gegevens uit de Lage Landen te combineren met gegevens uit Italië kunnen waardevolle vergelijkingen worden gemaakt.

Door de verzekeringspremies over een periode van vier eeuwen (vijftiende – negentiende eeuw) te combineren, kunnen lange-termijntrends worden vastgesteld. Hoe verspreidde het gebruik van zeeverzekeringen zich vanuit de Italiaanse havens, waar het verzekeren werd ontwikkeld, via het Iberisch schiereiland naar het noorden? Hoe hoog was de premie voor het vervoer van een lading wijn van Bordeaux naar Rotterdam in een bepaald jaar? Was het goedkoper om die lading in Rotterdam of in Amsterdam te verzekeren? Zijn de premietarieven in Livorno en Dubrovnik in de loop van de tijd naar elkaar toegegroeid? Deze en andere onderzoeksvragen kunnen worden beantwoord met de nieuwe RBDB, die voor iedereen vrij toegankelijk is.

Het Risky Business Project Team (RBPT) bestaat momenteel uit Sabine Go (Vrije Universiteit Amsterdam), Giovanni Ceccarelli (University of Milan) en Antonio Iodice (Roma Tre University). Daarnaast werken diverse studenten

1 De officiële titel van het project is: Risky Business: Pricing, Governance, and Inte-

gration in European Insurance markets, c. 1400–c. 1870).

in zowel Italië, als Nederland aan het project. Een internationale adviesraad ondersteunt het RBPT.²

HET PROJECT

De doelstellingen van het door NWO gefinancierde project, waren onder andere: het lokaliseren van bestaande datasets, het ontwerpen van een database waarin de bestaande datasets en nieuw verzamelde data kunnen worden samengevoegd en het opzetten van een internationaal netwerk van onderzoekers. Aanvankelijk was het de bedoeling om workshops te organiseren en archieven te bezoeken om de relevante data te verzamelen. Door de coronapandemie moesten deze plannen echter rigoureus worden bijgesteld. In plaats van workshops te organiseren, hield het RBPT elke drie weken online bijeenkomsten, vaak samen met de Italiaanse IT-ingenieurs. Daarnaast is een internationaal team van studenten opgezet, die data van scans invoeren. De scans zijn aangeleverd door archieven en door andere onderzoekers. Voor het invoeren van scans met betrekking tot de Nederlandse verzekeringsmarkt, heeft het project additionele financiering ontvangen van de Samenwerkende Maritieme Fondsen.³

Zoals bij elk databaseproject moeten er keuzes worden gemaakt, bijvoorbeeld over de gebruikte taal, het detailniveau van de informatie, de grafische weergave van de gegevens en hoe de kwaliteit en betrouwbaarheid van de gegevens kunnen worden gegarandeerd. Het doel van het project was om een database te ontwikkelen die door velen gebruikt kon worden: we wilden geen complexe database die alleen door zeer ervaren gebruikers gebruikt kon worden.

Omdat de RBDB een groot geografisch gebied en een lange periode beslaat, is er een grote verscheidenheid in de bronnen en gegevens. Een polis uit de negentiende eeuw is veel gedetailleerder dan een vermelding in een vijftiende eeuws koopmansboek. Hoe kunnen we recht doen aan de oorspronkelijke bronnen en er tegelijkertijd voor zorgen dat de informatie vergelijkbaar is? Na diverse online vergaderingen en het raadplegen van zowel onderzoekers als gebruikers hebben we gekozen voor het volgende:

- Een verzekeringscontract wordt in de database opgenomen, wanneer we beschikken over het premiepercentage, de vertrek- en aankomsthaven en een datum. Alle andere informatie, zoals de naam van het schip en de kapitein, het type of de waarde van de lading of het schip enzovoorts, wordt zo gestandaardiseerd mogelijk geregistreerd. Als standaardisatie niet mogelijk is, wordt de informatie opgenomen in de aantekeningen ('notes');

2 Zie <https://riskybusiness.labs.vu.nl/#-box-who> (geraadpleegd 21-09-2023).

3 Zie www.samenwerkendemaritiemefondsen.nl voor meer informatie.

- We maken gebruik van een speciaal hiervoor ontwikkeld Excel-sjabloon om de data in te voeren. Na het invoeren en een kwaliteitscontrole worden de data ge-upload naar de RBDB en de website;
- Voor elk verzekeringscontract dat is opgenomen in de database, hebben we informatie over de oorspronkelijke bron opgenomen. Er zijn literatuurverwijzingen opgenomen voor het geval de data afkomstig zijn van secundaire bronnen. Links naar archieven of scans zijn opgenomen voor primaire bronnen. Op deze manier kunnen gebruikers altijd de originele bron bekijken;
- We gebruiken de Gregoriaanse kalender en omdat we Geonames⁴ gebruiken voor de grafische weergave van de RBDB, gebruiken we moderne geografische namen in het Engels. Ragusa is dus Dubrovnik in de RBDB. Als er sprake kan zijn van ambiguïteit, dan is de oorspronkelijke vermelding opgenomen in de aantekeningen ('notes');
- We streven ernaar om de gegevens in de originele taal van de bron op te nemen. Zo hebben we scheepsnamen ook niet vertaald. Slechts zelden, als er geen misverstand mogelijk is, hebben we de benaming van goederen naar het Engels vertaald;
- Om de betrouwbaarheid van de database te garanderen, is er een strikt protocol voor kwaliteitscontrole opgezet.

Huidige status

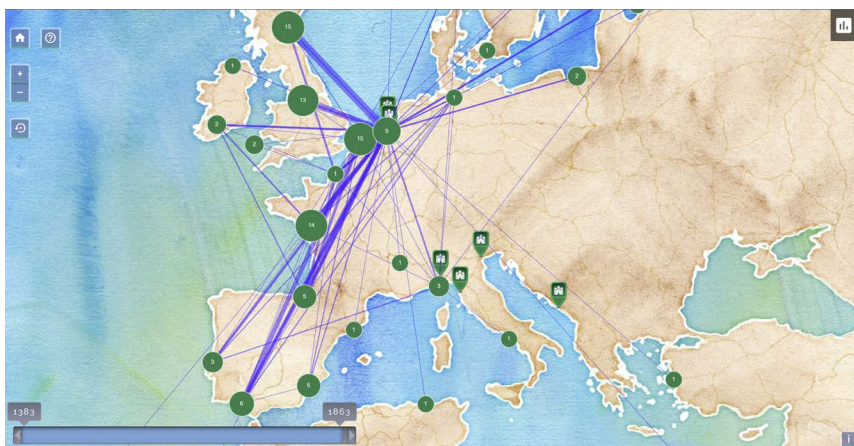
Momenteel (medio 2023) omvat het netwerk onderzoekers uit Italië, het Verenigd Koninkrijk, Nederland, België, de VS en Duitsland. De RBDB is toegankelijk via de website.⁵ Hier vindt men uitleg over het project, het team, het netwerk en de adviesraad, alsmede een link naar de interactieve kaart (zie figuur 1).

Op de interactieve kaart kan men bijvoorbeeld zien voor welke routes verzekeringen werden aangeboden in Livorno, of in Amsterdam binnen een bepaald tijdsbestek. Via de interactieve kaart hebt u toegang tot de zoekfunctie van RBDB (figuur 2).

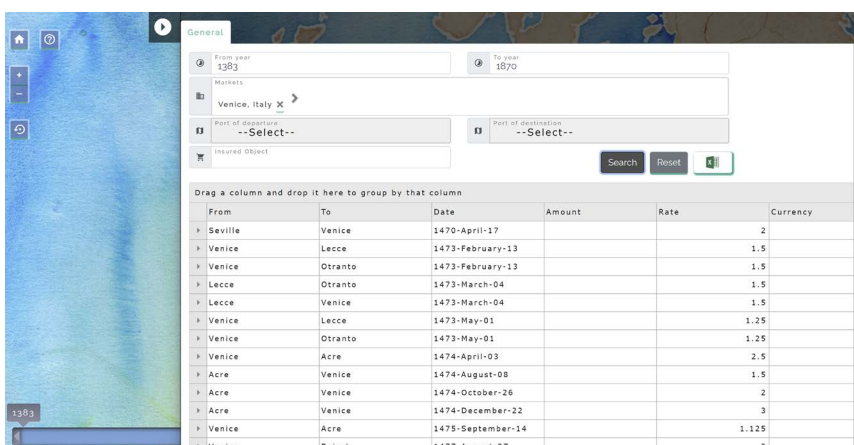
De informatie, die in verschillende formaten kan worden gedownload, wordt weergegeven in een tabel, met een link naar de scan of de originele bron. Handleidingen en een video voor het gebruik van RBDB zijn te vinden op de website. De database bevat momenteel informatie over meer dan 20.000 verzekeringscontracten van markten in bijvoorbeeld Dubrovnik, Livorno, Genua, Amsterdam en Rotterdam, van de late vijftiende tot de negentiende eeuw. Gegevens uit de beroemde Datini-archieven zullen binnenkort worden opgenomen. Deze archieven omvatten verzekeringscontracten die teruggaan tot 1380. De RBDB bevat duizenden scheepsnamen, ongeveer zevenhonderd

4 Zie www.Geonames.org voor meer informatie.

5 Zie <https://riskybusiness.labs.vu.nl/> (geraadpleegd 21-09-2023).

Figuur 1

Figuur 2

geografische locaties (havens en regio's) en duizenden verschillende soorten goederen.⁶ De geregistreerde premies variëren van 0.25% tot 40%.⁷ In 2022 heeft RBPT-lid Antonio Iodice de data uit de RBDB gebruikt om de dynamiek van de zestiende-eeuwse verzekeringsmarkten in Genua en Dubrovnik (Ragusa) te analyseren.⁸

6 Tot de verzekerde goederen behoren hoogwaardige producten zoals gouddraad, ongemunt goud en juwelen, maar ook bulkproducten zoals graan, rogge en gerst. Andere verzekerde goederen zijn misschien minder gebruikelijk, zoals boeken, drop, zijden zakdoeken, dassenhuiden en hoepels.

7 Het laagste tot nu toe geregistreerde premiepercentage heeft betrekking op een verzekeringscontract uit Livorno, voor een

reis van Tunis naar Livorno in 1693 (voor goederen). De hoogste geregistreerde premie tot nu toe is 40%. Eenmaal voor een reis van Martinique naar La Rochelle in 1744 voor goederen, de andere op een reis van Santo Domingo naar Nantes in 1778. Deze polissen werden beide in Rotterdam verkocht.

8 www.degruyter.com/document/doi/10.1515/apjri-2022-0037/html.

TOEKOMSTPLANNEN

De RBDB werd formeel gelanceerd tijdens de *History of Insurance Conference* in Bazel in juli 2022. We werken momenteel aan het toevoegen van gegevens van ‘nieuwe’ markten (bijvoorbeeld Londen en Parijs). Verder worden er ook nog data toegevoegd van markten die al zijn opgenomen in de RBDB (Genua, achttiende eeuw). Het RB-project was oorspronkelijk geografisch beperkt tot Europa en chronologisch tot de negentiende eeuw. Onlangs heeft de St. John’s University uit New York zich bij het project aangesloten, waardoor de Noord-Amerikaanse verzekeringsmarkten en de (vroege) twintigste eeuw aan het bereik van RBDB zijn toegevoegd.

Sinds de lancering zijn we benaderd door onderzoekers die geïnteresseerd zijn om zich bij het netwerk aan te sluiten en hun data aan de database toe te voegen.⁹ In de komende twee jaar zal RBDB verder worden aangevuld met nieuwe gegevens, dankzij een partnerschap met het onderzoeksproject ‘Under Uncertainty’, dat onlangs werd gefinancierd door de Italiaanse overheid.¹⁰ Daarnaast zal ook het project ‘wws (Winds, Waves and Storms)’, dat is opgezet door onderzoekers van de Universiteit van Napels Federico II, en tevens is gefinancierd door de Italiaanse overheid, gebruikmaken van RBDB.¹¹ Naast deze activiteiten werken we aan een geavanceerde zoekoptie, aan de geautomatiseerde verwerking van handgeschreven tabellen en aan een nieuwe interface.

TOT SLOT

Het RBDB-project heeft zich, als gevolg van de pandemie, anders ontwikkeld dan we oorspronkelijk hadden gepland. Hoewel we de workshops hebben moeten opschorten, had de pandemie ook positieve gevolgen: de hogere (online) vergaderfrequentie heeft een zeer positief effect gehad op de intensiteit van onze samenwerking en het stelde ons in staat om snel te reageren op problemen. Wij hopen dat we onze positieve ervaringen met online bijeenkomsten kunnen integreren in ‘normale’ bijeenkomsten om zowel onze

9 Indien nodig (bijvoorbeeld in het geval van een PhD-project) kunnen gegevens onder embargo worden toegevoegd. De gegevens worden dan opgenomen in de algemene analyse, maar zijn niet toegankelijk totdat de oorspronkelijke onderzoeker de publicatie goedgekeurd.

10 Het project ‘Under Uncertainty. Coping with Risks in the Mediterranean Maritime Business (Italy, 16th-19th centuries)’ heeft een looptijd van 24 maanden. Het werd gefinancierd met een subsidie van c. 250K euro in

het kader van het financieringsprogramma ‘PRIN 2022’.

11 Het project ‘wws (Winds, Waves and Storms): historical data and modern quantitative approaches to uncover the long-term strategies to prevent and mitigate climate risks in the European seas (15th-19th centuries)’ heeft een looptijd van 24 maanden. Het werd gefinancierd met een subsidie in het kader van het financieringsprogramma ‘PRIN 2022 PNRR’. De projectcode is P20227XHT5.

RBDB uit te breiden, als ons netwerk te versterken. We nodigen iedereen uit om een kijkje te nemen op onze website en RBDB en contact met ons op te nemen als je vragen hebt of als je deel wilt uitmaken van ons netwerk.

SABINE GO¹², ANTONIO IODICE¹³ EN GIOVANNI CECCARRELLI¹⁴

12 Sabine Go: School of Business and Economics, VU Amsterdam, Sabine.Go@vu.nl

13 Antonio Iodice: Universiteit van Genua/Universiteit van Exeter, ai290@exeter.ac.uk

14 Giovanni Ceccarelli: Università degli studi di Milano, giovanni.ceccarelli@unimi.it, ont-

ving voor dit artikel een PRIN-beurs van de Italiaanse overheid voor zijn project 'Under Uncertainty. Coping with Risks in the Mediterranean Maritime Business (Italy, 16th-19th centuries)'. PRIN 2022- n. 2022SSZF7, CUP D53D23000790006.